

Natuur- en Vogelwacht
"De Alblasserwaard"

ONZE WAARD

WINTER 2024-2025 www.nvwa.eu

1969

2024

BESTUUR

Voorzitter	<i>Ferry van Jaarsveld</i>	Papendrecht	voorzitter@nvwa.eu
Secretaris	<i>vacature</i>		secretaris@nvwa.eu
Penningmeester	<i>Sjoerd Veerman</i>	Alblasserdam	penningmeester@nvwa.eu
Bestuurslid	<i>Wim Hoogkamer</i>	Papendrecht	w.hoogkamer1@upcmail.nl
Bestuurslid	<i>Nel Welschen</i>	Dordrecht	nelwelschen@outlook.com
Bestuurslid	<i>Jopie Zwartbol</i>	Alblasserdam	Jzwartbol857@gmail.com
Bestuurslid	<i>Linda Manz</i>	Papendrecht	lindamanz1@hotmail.com

NVWA ONLINE

Website	www.nvwa.eu
Mail	info@nvwa.eu

INLEVERDATA KOPIJ

Voorjaarsnummer	1 maart 2025
Zomernummer	1 juni 2025
Herfstnummer	1 september 2025
Winternummer	15 november 2025

CONTRIBUTIES

Voor leden is dit minimaal €20,00 per jaar, meer mag, graag!

Voor jeugdleden tot 18 jaar € 7,50.

De contributie kunt u overmaken op bankrekening NL60 INGB 0001 997431 ten name van Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard te Papendrecht.

De vereniging is een IVN afdeling. Voor €12,50 extra bent u ook IVN-lid.

De vereniging is een ANBI-instelling. Giften aan de NVWA kunnen voor u zowel via de giftenaftrek als via de periodieke giften een belastingvoordeel (vermeld RISN:803497180) opleveren.

Ledenadministratie:

Aan- en afmeldingen van lidmaatschap of adreswijziging kunt u doorgeven via ledenadministratie@nvwa.eu of schriftelijk via Postbus 171, 3350 AD Papendrecht.

Voor alle andere betalingen aan de vereniging graag gebruik maken van bankrekening NL 85 RABO 01113 0630 83 t.n.v. NVWA te Papendrecht.

NATUUR- EN VOGELWACHT “DE ALBLASSERWAARD”

De vereniging heeft ten doel: *Het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de natuur en het milieu in de Alblasserwaard en het gezamenlijk beleven daarvan.*

Zij is opgericht op 25 november 1969 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40321641. Postbus 171 3350 AD Papendrecht. Adres: Matenaweg 1, 3356 LS Papendrecht in het Streeknatuurcentrum.

COLOFON

‘Onze Waard’ is het vier keer per jaar verschijnende verenigingsblad.

Redactie: Tom Kalkman, Dick Markesteijn en Linda Manz. Redactieadres: redactieonzewaard@nvwa.eu

Opmaak en druk: Vanderperk Groep
Oplage 620

Tekening voorkant: Bunzing door
Piet van Meerkerk

INHOUD WINTER 2024-2025

3	Van de voorzitter	8	Tentoonstelling museum Nieuwpoort	15	Nieuws van de schoolactiviteiten
4	Verhoging ledenbijdrage en IVN lidmaatschap 2025	9	Uit de bestuursvergadering	16	Nestkasten Alblasserbos 2024
	Marcel Hoornweg	10	Verslag Kerkuilenwerkgroep	18	Verslag RAS boerenwaluw 2024
5	Korte terugblik op 2024	11	Activiteiten in Papendrecht van Knotgroep De Kievit	20	Visie beeldkwaliteit
6	Uitnodiging Algemene Vergadering	12	Terugblik 2024 Weidevogelwerkgroep	21	Parelduiker in Papendrecht
7	Verslag jaarlijkse ledenvergadering	14	Broedseizoen 2024 Waardse steenuilen	22	Een 380KV tracé door de Ablasserwaard?

Van de voorzitter

Beste iedereen,
Het jaar is weer voorbij en er doet zich een nieuw jaar voor. Dit gebeurt ook op bestuurlijk niveau. Na anderhalf jaar stop ik als voorzitter en draag ik het stokje over aan een nieuwe voorzitter. Helaas waren mijn toekomst plannen en visie voor het Streeknatuurcentrum iets anders dan dat van de NVWA. Wel hoop ik dat het jaarrooster met verschillende activiteiten ook volgend seizoen weer wordt doorgevoerd. Ik wens de nieuwe voorzitter en het bestuur de aankomende periode dan ook veel succes om er wat moois van te maken, want het blijft een centrum van de Waard. Dit moet gedeeld worden met iedereen om beter voor de natuur te kunnen zorgen en om educatie te geven aan de jeugd en om hen het juiste voorbeeld te geven hoe we met het milieu en natuur moeten en kunnen omgaan. Dit is altijd al belangrijk geweest maar zeker in deze tijd. Wees lief voor elkaar en maak er wat moois van volgend jaar en ook veel succes voor de nieuwe voorzitter.

Met vriendelijke groet,
Ferry van Jaarsveld

Van de penningmeester

In dit nummer stelt een nieuwe kandidaat-voorzitter zich voor. Het bestuur is blij met Marcel Hoornweg uit Oud-Alblas. We zijn nog wel op zoek naar een secretaris voor de vereniging.

Onze statuten bepalen dat de leden in de Ledenvergadering bestuursleden benoemen, waarbij de voorzitter ook in functie wordt benoemd. Jopie Zwartbol is niet herkiesbaar als bestuurslid van de vereniging. Wel wil ze zich blijven inzetten voor de lezingenserie in het streeknatuurcentrum, daar zijn we blij mee.

Nog een wisseling is het vertrek van de ledenadministrateur, Elly Hoogkamer. Zij heeft tien jaar lang de ledenadministratie en de contributie-inning verzorgd en heeft

Openingstijden Streeknatuurcentrum

Het Streeknatuurcentrum is tot nader order geopend op:
Zaterdagmiddag van 13:00 – 17:00 uur

Het bestuur

dat met veel enthousiasme en nauwgezetheid gedaan. Dank, daarvoor!

In de jaarvergadering is er ook een terugblik op het afgelopen jaar. Een kort jaaroverzicht is opgenomen in dit nummer, een uitgebreidere versie is op de website te vinden. De financiële jaarstukken worden ter vergadering gepresenteerd. De eerste indruk - definitieve cijfers zijn ten tijde van het schrijven van dit voorwoord nog niet bekend - is heel positief. Ook dit jaar weer zwarte cijfers. De kascontrolecommissie (dit keer de leden Aart Clements en Jacques Verhagen) heeft het dit jaar een stuk gemakkelijker dan voorgaande jaren doordat het boekhoudprogramma een coherente stroom cijfers produceert. Financiële cijfers van alle onderdelen van de vereniging in één oogopslag én minder bankrekeningen dan in het verleden. Dank aan Dick Markesteijn jr. die dit jaar de financieel-administratieve ondersteuning is begonnen.

Meerdere activiteiten in het afgelopen jaar hebben voor de clubkas ook een positief effect gehad. Blij zijn we met de opbrengst (€ 586,-) van de Rabo clubsupport actie. Het geld is gebruikt door de werkgroep Educatie om spullen aan te schaffen die gebruikt kunnen worden bij het toenemende aantal bezoeken door scholen.

Sjoerd Veerman, penningmeester NVWA

Alblasserbos (foto's Linda Manz)

Verhoging ledenbijdrage en IVN lidmaatschap in 2025

Al een flink aantal jaren is de ledenbijdrage voor de vereniging gelijk gebleven.

Nu vindt het bestuur het tijd om toch een kleine verhoging door te voeren: de jaarlijkse ledenbijdrage voor de NVWA gaat per 1 januari 2025 van €17,50 naar €20,00. De verhoging is nodig ter dekking van de prijs- en kostenstijgingen van de afgelopen tijd.

U kunt de bijdrage overmaken op: NL 85 RABO 0113 0630 83 ten name van Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard te Papendrecht. Onder vermelding van: ledenbijdrage.

Voor Leden die lid zijn van de IVN werkgroep:

Ook deze bijdrage gaat iets omhoog: van €12,00 naar

€12,50 per 1 januari 2025.

Deze bijdrage kunt u eveneens overmaken op: NL 85 RABO 0113 0630 83 ten name van Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard te Papendrecht. Onder vermelding van: lidmaatschap IVN werkgroep.

Overigens denken wij er over om automatische incasso mogelijk te maken, zoals u wellicht ook kent van abonnementen of andere soorten kosten. Te zijner tijd informeren wij u hier verder over.

Vriendelijk dank voor uw steun.

Het bestuur van de NVWA

Kennismaking met Marcel Hoornweg

De natuur in Nederland staat al vele jaren onder druk. En in de provincie Zuid-Holland misschien nog wel meer dan elders in het land.

Als kind dacht ik er niet over na, terwijl ik vele uren en dagen doorbracht in Voornes Duin. Ik kon met gemak een uur langs een waterplas doorbrengen, terwijl ik keek naar kikkervisjes en schaatsenrijders. Ik had geluk met geduldige ouders die mij stimuleerden de natuur te leren kennen en te waarderen. Ik kreeg een microscoop voor mijn verjaardag en verwonderde mij over raderdierpjes en diatomeeën die ik in slootwater aantrof. Vanaf mijn achttiende werd ik lid van het Zuid-Hollands Landschap. Naarmate ik ouder werd kwam ik een mooi wit bloemetje, de Parnassia, in Voornes Duin steeds minder vaak tegen. De Parnassia is een signaalsoort, die als een kanarie in de kolenmijn, aangeeft hoe het staat met de stikstofdeposities in een bepaald gebied. En ook op andere plaatsen waar ik regelmatig kwam was de achteruitgang van de natuur voor mij steeds zichtbaarder.

Ik voltooide een opleiding Geschiedenis (Erasmus) gevolgd door een opleiding Public Management (Twente). Aan de Erasmus Universiteit heb ik vele jaren gewerkt in verschillende rollen (nu als projectmanager bedrijfsvoering). Helaas, moet ik toegeven, heeft de natuur geen rol gespeeld in mijn werk. Dus alle reden om dit privé te compenseren.

Ik ben sinds 2003 woonachtig in Oud-Alblas in het aller-eerste huis met zonnepanelen in dit dorp (2009). Ik ben gehuwd met Jacqueline, en ik heb twee volwassen zonen en één kleinkind.

Het werk van de NVWA is belangrijk. Niet alleen omdat er

in directe zin een bijdrage kan worden geleverd aan het verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de natuur en het milieu, maar (vooral ook) in indirecte zin via voorlichting, educatie en bewustwording van volwassenen en kinderen.

Ik hoop als voorzitter een bijdrage te kunnen leveren aan de doelstellingen van de NVWA. Zoiets doe je met elkaar. Dat betekent voor mij dat ik naar binnen toe de omstandigheden en voorzieningen voor alle leden en vrijwilligers zo goed mogelijk wil maken als kan. Dat vereist afstemming en samenwerking. Naar buiten toe wil ik de vereniging zo goed als ik kan vertegenwoordigen richting pers, overheden, sponsors en andere natuurorganisaties. Ik kijk uit naar een enthousiaste samenwerking.

Korte terugblik op 2024

door Het bestuur

De Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard is een actieve vereniging, er zijn heel veel leden die zich gedurende het hele jaar inzetten voor allerlei activiteiten. Om alle activiteiten te benoemen is onbegonnen werk. Daarom in vogelvucht een beeld van wat onderwerpen.

Het jaar begon met een door de *IVN-werkgroep* georganiseerde **uilen- en braakballenochtend** voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Uilen eten onder andere muizen maar kunnen deze niet helemaal verteren. Ze spugen de resten uit in de vorm van braakballen. Deze ochtend werden diverse (opgezette) uilen getoond en werd verteld over de eet- en leefgewoonten van de uilen en andere vogels die braakballen produceren. Daarna gingen de kinderen zelf aan de slag. Met diverse hulpmiddelen ontdekten ze wat er allemaal in een braakbal aanwezig is en kwamen ze er achter wat de uil gegeten heeft. Het werd een gezellige en leerzame ochtend in het Streeknatuurcentrum.

Lezingen in 2024

Er zijn 6 lezingen gehouden in 2024. Het aantal bezoekers varieerde van 13 tot 45. De onderwerpen waren heel divers: *Natuurvriendelijk tuinieren*; *Wadvogels van toendra tot Waddenzee*; *Over de grutto en andere weidevogels*; *De Alblasserwaard door vlinderogen*; *Botanische expeditie Armenië*; *Zoogdieren in de Biesbosch*. De sprekers vertellen zonder uitzondering altijd bevolgen over hun onderwerp en weten dat goed over te brengen op de bezoekers.

De lezingen worden mogelijk gemaakt door Linda Manz, Nel Welschen, Ans den Haan en Jopie Zwartbol.

Educatie

De scholenwerkgroep is in het voorjaar enthousiast gestart. De basisscholen in Molenlanden, Sliedrecht en Papendrecht werden aangeschreven. Aangeboden programma's: vogels, kikkers en sloot. Hier werd goed op gereageerd. 23 tochten, totaal met 653 kinderen in het eerste halfjaar. Na de zomervakantie zijn er nieuwe programma's toegevoegd, gericht op het najaar; herfst, paddenstoelen, kriebelbeestjes/insectenwereld. Zo kwamen er meer dan 1.000 deelnemers in 2024. Ook veranderde de manier van gidsen naar het meer prikkelen van de zintuigen en struinend bezig zijn.

Goed werk begint met goed gereedschap.....

Hiervoor is een beroep gedaan op de Rabo ClubSupportactie om verenigingen te ondersteunen. Goed materiaal verhoogt niet alleen het werkplezier, ook de

kwaliteit ervan. Van de opbrengst van (€ 586,--) werden verrekijkers aangeschaft, speciaal voor kinderen. Voor het kijkgemak hebben de kijkers een automatische scherpstelling. Ook zijn twee sets laarzenborstels gekocht. Wat nog volgt is nieuw educatie-materiaal voor in de educatieruimte en een handloop.

Het aansturende team van de werkgroep bestaat uit:

Pieta, Ursula en Tea en bestuurslid Nel.

Dit kunnen zij echter niet doen zonder alle 13 gidsen die met passie voor de natuur, de kinderen mee naar buiten nemen.

Omdat de aanvraag voor excursies steeds groter wordt, zijn we op zoek naar buitenmensen (vrijwilligers) die graag met de kinderen de natuur ingaan. **Naar Buiten !** is het motto van de educatie geworden en het resultaat mag er zijn.

Zoogdieren

De zoogdierenwerkgroep organiseerde een avond met een **Vleermuisexcursie**, half september onder leiding van Nieck Alderliesten. Het was een mooie bijna twee uur durende avond. Weinig of geen vleermuizen gezien maar wel gehoord.

Knotploeg

Er is weer veel werk verzet door de knotgroep. Duizenden bomen zijn geknot. Jaarlijks wordt een financiële bijdrage gegeven aan de exploitatie van de vereniging uit de opbrengst van het knotwerk voor het waterschap Rivierenland. Daarnaast doen de knotters ook andere klussen. In en om het Streeknatuurcentrum. Dit jaar was dit onder meer de verbouwing van het winkeltje tot kantoorruimte. Er is een onderzoek geweest naar verduurzaming van het gebouw. Aanvullend daarop ook onderzoek naar het vernieuwen van in- en exterieur van het bijna 25 jaar oude Streeknatuurcentrum.

Weidevogelwerkgroep

Zaterdag 9 november organiseerde de weidevogelwerkgroep een open middag in het Streeknatuurcentrum. Kennismaken met de weidevogels en de wijze waarop ruim 40 vrijwilligers deze bijzondere vogels proberen te beschermen. Kennismaken met o.a. de kievit, de grutto, de tureluur en de scholekster. Waar komen zij vandaan, waar gaan zij broeden en waarom juist daar. En vooral - wat is het resultaat? Het was een gezellige en leerzame middag waar ook andere (water) vogels in beeld kwamen zoals wilde eend, krakeend, slobbeend, kuifeend en zomertaling.

Samenwerking

Het afgelopen jaar is er een samenwerking geweest met twee musea in onze omgeving.

Museum Nieuwpoort heeft nu een tentoonstelling over 'Natuurlijk de Waard!' De Natuur- en Vogelwacht heeft hiervoor foto's, tekeningen, knotgereedschap, opgezette vogels en geschreven teksten aangeleverd. De tentoonstelling werd in mei geopend door Stijn Philips. Nog te bezoeken tot april 2025.

Een tweede tentoonstelling waar we aan meewerkten is 'Vogels in trek' in museum De Koperen Knop. De samenwerking bestond uit het aanleveren van aanschouwelijk materiaal en het gezamenlijk organiseren van een actieve dag in oktober. Deze dag vond plaats in het Streeknatuurcentrum. De tentoonstelling was van september tot 17 november 2024.

IVN afdeling

4 september waren er ruim 50 IVN'ers uit Zuid-Holland bijeen in het Streeknatuurcentrum voor ontmoetingen in de natuur. De Ontmoetingsdag werd georganiseerd voor leden en medewerkers in Zuid-Holland om elkaar te ontmoeten én iedereen in het zonnetje te zetten voor

al hun inzet. Tijdens de dynamische kennismakingscirkel leerden IVN'ers elkaar kennen door een gesprek aan te knopen met iemand die je nog niet kent over natuurbelevingen van nu en vroeger. Het was een middag waar ook de Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" als IVN afdeling, in het zonnetje stond. Zowel de catering, bezoek aan de heemtuin en de voorzieningen in het Streeknatuurcentrum gaven waardering. Een middag om op terug te kijken en de samenwerking met het IVN op regionaal niveau te versterken.

Vogelwerkgroep

Net als in voorgaande jaren heeft de Vogelwerkgroep gewerkt in de boezems Kinderdijk ten behoeve van Natura-2000 monitoring en soortbescherming. De werkzaamheden zijn uitgevoerd in de Hoge boezem van de Overwaard en de Hoge boezem van de Nederwaard te Kinderdijk. De broed- en wintervogeltellingen worden uitgevoerd volgens de richtlijnen van SOVON. U heeft de data en de verslagen van deze monitoring reeds ontvangen. Een mooie klus die enthousiast wordt uitgevoerd.

Voor meer informatie kijk op de website www.nvwa.eu

Uitnodiging voor de ledenvergadering op 26 maart 2025

Het bestuur van de Natuur-en Vogelwacht "De Alblasserwaard" nodigt u van harte uit voor het bijwonen van de

Algemene Vergadering

die gehouden wordt op woensdag 26 maart 2025 om 19.30 uur in het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard aan de Matenaweg 1 te Papendrecht.

AGENDA:

1. **Opening en mededelingen**
2. **Verslag van de Algemene Vergadering, 27 maart 2024** (opgenomen in Onze Waard)
3. **Jaarverslag 2024** (opgenomen in Onze Waard)
4. **Financieel verslag en begroting**
 - a. Jaarrekening 2024
 - b. Verslag kascontrolecommissie 2024
 - c. Benoeming kascontrolecommissie 2025
 - d. Begroting 2025
5. **Verkiezing/afreden bestuursleden**

- Aftredend en niet-herkiesbaar zijn voorzitter Ferry van Jaarsveld en bestuurslid Jopie Zwartbol. Voorgesteld wordt in de vacature Van Jaarsveld, Marcel Hoornweg uit Oud-Alblas te benoemen. We zijn per direct op zoek naar een nieuwe secretaris.
6. **Afscheid van de ledenadministrateur** Elly Hoogkamer
 7. **Rondvraag**
- PAUZE
8. Na de pauze is er een **natuurquiz**.
 9. **Sluiting** om ca. 22.00 uur

Verslag van de jaarlijkse ledenvergadering

op woensdag 27 maart 2024

gehouden in het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard aan de Matenaweg 1 te Papendrecht.

Aanwezigen:

bestuursleden Jopie Zwartbol, Nel Welschen, Ferry van Jaarsveld (voorzitter), Wim Hoogkamer, Sjoerd Veerman (penningmeester) en Pieter Bieren (secretaris), tevens ca. 20 leden.

Met kennisgeving afwezig: Bram van Vliet, Ans den Haan, Linda Manz

1. Opening en mededelingen.

De voorzitter heet iedereen welkom en opent de vergadering om 20:00 uur.

2. Uitreiking gouden speldjes IVN

De leden Leen den Ouden en Arie den Ouden zijn respectievelijk ruim 40 en 45 jaar actief als IVN-gids en ontvangen voor deze lange staat van dienst beiden een gouden IVN-speldje.

3. Jaarverslag 2023 en doorkijk 2024

De voorzitter neemt de aanwezigen mee in een beeldende presentatie over de activiteiten van het afgelopen jaar 2023. Onder meer het vliegen met een drone bij de weidevogelwerkgroep, knotwerk, monitoring in de boezems Kinderdijk, overwinterende grootoortvleermuizen en omstreden windturbines passeren de revue. Bij een doorkijk naar 2024 komen onder andere toenemende scholeneducatie, modernisering van het centrum en het opknappen van het straatwerk rondom het centrum in beeld.

4. Financieel verslag en begroting

4a. Jaarrekening 2023

De penningmeester geeft een toelichting op het overzicht van de balans en baten/lasten die op groot scherm getoond worden.

2023 was een 'gewoon' jaar met een positief resultaat. Dit positieve resultaat komt voornamelijk door beperkte uitgaven, en in beperkte mate door hogere inkomsten. Een bedrag dat in 2023 nog als legaat op het overzicht stond vermeld, is overgezet naar de algemene reserve. Vragen over het overzicht:

-Arie den Ouden vraagt of er niet meer uitgaven begroot moeten worden voor de aanpak van het straatwerk rondom het centrum. Het antwoord is dat deze kosten beperkt worden omdat de leden van de knotgroep veel werk zelf uitvoeren.

-Aad den Boer biedt zich aan als tussenpersoon bij de

overweging om lava te gebruiken als ophoogmiddel. Dit kan veel meer water absorberen en verzakt minder hard door een lager soortelijk gewicht dan bijv. zand.

-Jacques Verhagen vraagt waarom het te ontvangen bedrag van contributie IVN-leden niet begroot is in 2024. De penningmeester geeft aan dat dit niet gemakkelijk als een juist bedrag is in te schatten omdat het jaarlijks nogal verschilt.

-Door Verhagen merkt op dat de kosten voor erfpacht niet opgenomen zijn. De penningmeester geeft aan dat de begroting hierop aangepast zal worden.

4b. Verslag kascontrolecommissie 2023

De kascontrole is uitgevoerd door André Hornstra en Aart Clements. Aart Clements is helaas verhinderd en daarom licht André de bevindingen van de commissie toe.

De commissie stelt vast, dat de aansluiting tussen saldi van de bankrekeningen en de balans akkoord is en er zijn geen verschillen geconstateerd.

De commissie doet drie aanbevelingen. De eerste aanbeveling betreft het werken aan meer aansluiting/integratie van de boekhouding, nu zijn het eigenlijk drie gescheiden boekhoudingen omdat knotgroep en weidevogelgroep een eigen boekhouding voeren. De commissie adviseert "een meer inzichtelijke opstelling te maken zodat de kascontrole eenvoudiger kan verlopen, daarom is te overwegen een geïntegreerde boekhouding in te voeren."

De tweede aanbeveling betreft "voor overzicht en beperken van risico is het een overweging om helemaal met kasgeld te stoppen".

De derde aanbeveling betreft het advies "aan het bestuur om dit jaar de uitgangspunten en de inrichting van de financiën van de vereniging te herzien."

De penningmeester geeft aan dat het bestuur de eerste aanbeveling overneemt en dat er gewerkt wordt aan een nieuw boekhoudsysteem om deze integratie door te voeren. Met de vacature van boekhouder is dit ook een natuurlijk moment om in de komende maanden deze wijziging door te voeren. Het terugdringen van kasbetalingen spreekt het bestuur aan en er wordt naar minimale kastransacties gestreefd. Het bestuur zal de komende maanden de uitgangspunten en inrichting van de financiële administratie bespreken.

André vraagt de vergadering om het bestuur décharge te verlenen voor het gevoerde beleid. De leden gaan hiermee akkoord.

4c. Benoeming kascontrolecommissie 2024

Jacques Verhagen is bereid om samen met Aart Clements de kascontrolecommissie te vormen. Wel vraagt

Jacques of er een reserve derde persoon gezocht kan worden. Daarvoor komt een oproep in Onze Waard/web-site.

5. Verkiezing /aftreden bestuursleden

Aftredend en niet herkiesbaar is de secretaris Pieter Bieren. Hij wordt bedankt door de voorzitter. Een mogelijke opvolger is al in beeld. Hij zal in de komende maanden met het bestuur bekijken of hij deze functie op zich wil nemen. Verder doet de voorzitter nog een oproep om aandacht te hebben voor de openstaande vacatures van ledenadministratie, PR-persoon en boekhouder. Voor de functies zijn mogelijk kandidaten in beeld.

6. Rondvraag

Theo Bakker en André Hornstra vragen waarom er geen contributieverhoging is doorgevoerd terwijl het merendeel van de leden op de jaarvergadering 2023 voor een verhoging was. Er is ook nooit een inflatiecorrectie doorgevoerd. De penningmeester licht toe dat het bestuur hier over heeft gesproken. Vanuit financieel oogpunt is het niet nodig. De vereniging had afgelopen jaar een ba-

tig saldo en er zijn reserves. Het ledenaantal is belangrijker dan de extra inkomsten. Ideeën en plannen blijven niet door geldgebrek onuitgevoerd, maar door gebrek aan (actieve) leden.

Jacques Verhagen vraagt hoe het zit met het social media account. De voorzitter antwoordt dat dit door nieuwe mensen wordt opgepakt waarbij een nieuw account wordt aangemaakt voor de vereniging, maar het bestaande account wordt niet meer gebruikt.

Arie den Ouden doet een oproep om beter en gericht afval te scheiden. Bedrijfsafval scheiden is echter in de gemeente Papendrecht (nog) niet mogelijk.

André Hornstra vraagt hoe wordt omgegaan met niet-betalende leden. Wim Hoogkamer antwoordt dat ná aanmaningen deze leden worden uitgeschreven.

8. Sluiting

De voorzitter sluit het officiële gedeelte af rond 21:15 uur met een oproep om gekleurde feedbackkaartjes in te vullen en onder het genot van een hapje en drankje met elkaar bij te praten.

Tentoonstelling in Museum Nieuwpoort

Naast de vaste tentoonstelling waarin historische straten en gebouwen van Nieuwpoort worden belicht, is er ook altijd een wisseltentoonstelling. Deze keer is dat: **“Natuurlijk de Waard”!**- Land van donken en stroomruggen.

De tentoonstelling laat ons kennismaken met het typische polderlandschap en de flora en fauna van de Alblasserwaard. Een bijzondere plaats is er voor de 5000 jaar oude veeneiken.

Voor deze tentoonstelling was er een samenwerking met de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard. Beeld- en ander materiaal werd aangeleverd: foto's van Gerard Roest, tekeningen van Bram van Vliet, knotgereedschap door Wim Hoogkamer, teksten van Rik Vinke en Nel Welschen.

Het museum is gevestigd in het Stadhuis uit 1697, een monumentaal pand. Alleen om het pand is het museum al een bezoek waard. Ook de historische stad is mooi om eens rustig te bekijken.

Museum Nieuwpoort
Hoogstraat 53
2965 AK Nieuwpoort

Openingstijden: woensdag, vrijdag en zaterdag van 13.30 - 16.30 uur

www.museumnieuwpoort.nl
De tentoonstelling loopt nog tot 1 april 2025

IJsvogel (foto Ad Kraaijeveld)

Uit de bestuursvergadering

In de vergadering van 9 januari jongstleden zijn de financiële jaarcijfers 2024 van de vereniging in hoofdlijnen gepresenteerd. Elders in dit blad hebt u er al over kunnen lezen.

Daarnaast heeft het bestuur gesproken over het feit dat het Streeknatuurcentrum in maart 25 jaar geleden in gebruik is genomen. Het centrum aan de Matenaweg is naast clubhuis van de vereniging óók een plek voor recreanten, Alblasserwaarders en anderen komen regelmatig buurten om te genieten van terras en horeca.

We willen hieraan meer aandacht geven. In het afgelopen jaar is er al begonnen met het nadenken over het huidige terrein van het bezoekerscentrum en de vernieuwing van de inrichting van het bezoekersgedeelte. Gedacht wordt aan vergroening van het terrein en versterking van de bezoekersfunctie binnen en buiten het gebouw. De gedachte is het terrein weer terug te geven aan de natuur door het Streeknatuurcentrum echt in het landschap 'te

laten landen'. Eén van de aanleidingen om na te denken over de veranderingen van het Streeknatuurcentrum is dat we graag een aantrekkelijker Streeknatuurcentrum willen worden. Meer aanloop van recreanten en toeristen, meer activiteiten; dat helpt om de financiële positie van de vereniging op niveau te houden én kan tevens zorgen voor meer leden.

In de bestuursvergadering zijn een drietal denkrichtingen over herinrichting van de buitenruimte besproken. Vervolgens wordt nagedacht over aanpassing van de grote zaal. Hoe de zaal is ingericht, welk meubilair, hoe er meer verbinding met terrassen kan zijn, enzovoorts. Later dit jaar zal met de leden over deze veranderingen worden gesproken en is het voornemen om een uitvoeringsproject te maken. Tijdens de ledenvergadering van 26 maart aanstaande zal over deze ontwikkelingen worden gerapporteerd!

Sjoerd Veerman

Vogels ringen, Vogeldag NVWA (foto Anja Hollaar)

Vuurgoudhaantje Vogeldag (foto Joke Veerman)

Alblasserbos (foto Hans Hulswit)

Kerkuil-pullen worden geringd, gemeten en gewogen

Matig jaar voor de kerkuil in de Alblasserwaard

tekst en foto's Bert Amersfoort

Hierbij een verslagje van de Kerkuilenwerkgroep over 2024.

De kerkuil broedt niet heel vroeg in het jaar en omdat we ze niet willen verstoren wanneer ze nog op eieren zitten, hebben we pas op 4 juni een eerste rondje gemaakt. We kwamen toen de eerste jongen tegen. Echter per nest maar 2 of 3 en slechts één keer 4 jonge kerkuilpullen. Daaraan was eigenlijk al te zien dat het geen topjaar zou worden omdat er normaal zo'n 4, 5 of soms wel 6 jongen worden aangetroffen. Ook zaten er in aan aantal kasten paartjes kerkuilen zonder eieren of jongen. Wij denken dat er in het natte voorjaar veel veldmuizen verdrongen zijn en het is bekend dat de

kerkuilen hun broedsel aanpassen aan het beschikbare voedsel. Later in juni en juli hebben we ook nog enkele controlerondes gedaan maar er kwamen weinig pullen meer bij. Ook een latere ronde in augustus om te kijken of de uilen zonder eieren nu misschien wel een nestje hadden leverde geen nieuwe broedgevallen meer op. Uiteindelijk kwamen we op een totaal van 13 broedgevallen met 31 jonge kerkuilen. Alle uiltjes zijn weer door Ad Kooij van een ring van het Vogeltrekstation voorzien. Ter vergelijking: in 2023 hadden we 25 broedgevallen met 100 pullen maar ook 2022 was geen topjaar: 15 broedgevallen. Maar er waren toen wel meer jonge uilen dan dit jaar: 49.

Behalve kerkuilen hebben we ook andere gasten die graag in onze kasten hun intrek nemen: holenduiven en kauwen zien we regelmatig, maar dit jaar ook 2 keer een broedgeval van torenvalken.

En voor het eerst vonden we 4 jonge steenuilen in een kerkuilenkast. Ook die hebben een ring gekregen.

Al met al dus geen topjaar voor de kerkuil. Maar het kan zo maar zijn dat we volgend jaar weer meer broedgevallen hebben als er meer veldmuizen beschikbaar zijn.

Jonge kerkuilen

Activiteiten voor de gemeente Papendrecht door Knotgroep De Kievit in 2024

tekst Laurens van 't Hoff, afbeeldingen Eddy van Kriekingen

Maaien en knotten

Naast het knotwerk voor het waterschap Rivierenland worden ieder jaar ook diverse klussen voor de gemeente Papendrecht uitgevoerd.

Langs de A15 loopt een fiets- en wandelpad. Langs dit fietspad in de Oostpolder (zie hieronder) liggen vijf tiendveldjes. Vroeger waren hier volgens de overlevering tuintjes die een eigen wel (bron) hadden. Vandaar dat wilgen hier prima groeien. Op ieder tiendveld staat een andere wilgensoort. Let maar eens op de verschillen in bijvoorbeeld blad als je hier langs komt.

Tiendveldjes langs de A15

Aan het eind van de zomer wordt er door ons gemaaid. De paden doen we grotendeels met een balkmaaier. Op de walkanten groeit veel riet dat we met de bosmaaier maaien. En ook tussen de wilgen wordt met de bosmaaier gemaaid. Hier is het lastig maaien en harken omdat

we tussen de dicht op elkaar staande bomen moeten werken. Lekker hoor, natte takken in je nek. Al het maaisel wordt bij elkaar geharkt en naar de zijkant afgevoerd. Dit maaisel wordt vervolgens afgevoerd door de gemeente Papendrecht.

De vorige twee jaren is het erg droog geweest. Dit is nog goed te zien aan de dikte van de takken. Wilgen kunnen in drie jaar dikke takken maken. Echter de groei is deze twee jaren achtergebleven. Maar dit jaar was juist een enorm groeizaam jaar. Het riet was enorm hoog en ook flink ver de wal opgekropen. Ook het gras en de bloemen waren erg hoog. Met als resultaat grote bergen maaisel die afgevoerd werden. Tijdens de werkzaamheden was het behoorlijk nat. Bij één veldje moesten we goten graven om het water af te voeren. Dus waterdicht schoeisel. Naast het maaien worden deze tiendvelden eens in de drie jaar door ons geknot. Soms één veld en soms doen we er twee. De velden zijn niet allemaal even groot. Dit is op het kaartje goed te zien. Op de plekken waar wilgen het niet hebben gered wordt een nieuwe wilg (sliet) geplant. We moeten bij het herplanten rekening houden dat ieder veld een apart soort wilg is. De geknotte takken worden op hopen gelegd en door de gemeente verhaakseld.

In het park Noordhoekse Wiel (zie hieronder) ligt ook een groot aantal tiendvelden. Sommigen direct aan het pad en sommigen als een eilandje tussen kleine slootjes. Ieder jaar knotten we een derde van deze velden.

Noordhoekse Wiel

Dit gebied is enorm groeizaam. Het knotten van een tiendveld is op zich makkelijk en goed te doen. Toch kent deze klus een aantal uitdagingen. Omdat het erg groeizaam is en omdat we maar eens in de drie jaar op een veld werken staan er ook heel veel bramen. Deze klimmen met de takken van de wilgen mee omhoog. De bramen kunnen wel 3 tot 4 meter hoog worden met vingerdikke takken. Het kost veel tijd om de bramen met heggenschaar, bosmaaier en kettingzaag te lijf te gaan. Dikke handschoenen moeten we sowieso dragen. Ook de meidoorn met vlijmscherpe naalden is af en toe aanwezig. Lastig met zagen, afvoeren en hakselen. Ook worden er wilgen bij geplant. Het gaat dan om grote aantallen. Dit gebied is niet bereikbaar voor zwaar materieel. Dus moeten de gezaagde takken naar het voetpad gebracht worden, en daar op een hoop gelegd. Dit betekent een wandeling van ruim 100 meter met zware takken en door nat en drassig gras. Naast het knotten worden ook de slootjes onderhouden. Die zijn na drie jaar behoorlijk dichtgeslibd. Dit wordt gedaan met harken en een sloothoek. Ook dit is een zware klus. Maar nadat we klaar zijn, liggen de velden en slootjes er weer pico bello bij.

Een terugblik op het weidevogelseizoen 2024 van de Weidevogelwerkgroep

tekst André Hornstra, foto's Ad Kraaijeveld

Het weidevogelseizoen 2024 ligt achter ons. De legselresultaten zijn door alle vrijwilligers ingevoerd in de landelijke weidevogeldatabase. Kortom, het is weer tijd om de balans op te maken en terug te kijken op het weidevogelseizoen van 2024.

Resultaten 2024

Dit jaar bestond de weidevogelwerkgroep uit 46 actieve vrijwilligers (exact gelijk gebleven t.o.v. 2023). Er zijn 2 vrijwilligers gestopt en we hebben 2 nieuwe vrijwilligers mogen verwelkomen. Met alle vrijwilligers bij elkaar hebben we dit voorjaar 1863 nesten gevonden en gemarkeerd in de Alblasserwaard (+ 11% tov 2023). Daarnaast heeft een aantal van onze vrijwilligers meegeholpen op boerenbedrijven in de Vijfheerenlanden. Ook daar zijn nog eens 198 nesten van weidevogels gevonden en gemarkeerd.

Ik zoom even in op de 1863 gevonden legsels in de Alblasserwaard (zie ook het overzicht). De zogenoemde “big five” (kievit 1130 nesten, grutto 343, scholekster 136, tureluur 116 en slobbeend 24 nesten) nam het leeuwendeel van de nesten (ca. 94%) voor haar rekening. Van 2 soorten uit de “big five” nam het aantal gevonden legsels af tov het jaar 2023 (grutto -9%, slobbeend -11%). Vermoedelijk is er in de loop van mei wat minder naar de laatste gruttolegsels gezocht. Het was extreem nat in de weilanden. Hierdoor kon door de boeren gewoonweg

niet gemaaid worden. Het had dus ook niet heel erg veel nut om de laatste gruttolegsels op te sporen en te markeren. Het gros zou al uitgevlogen zijn voordat er gemaaid kon worden. De afname van de slobbeend behoeft ook enige toelichting. -11% lijkt veel maar de absolute aantallen zijn zo laag (2023: 27 legsels, 2024: 24 legsels) dat je bij 3 nesten minder al aan de -11% zit. Tel daarbij op dat de slobbeend al 3 jaar in de lift zit (in 2020 vonden we bijvoorbeeld 8 legsels van de slobbeend). Onze conclusie is dat de slobbeend zich goed handhaaft. Van 3 soorten uit de “big five” nam het aantal gevonden legsels toe. Het aantal gevonden legsels van de kievit nam toe met + 17%. De tureluur scoorde voor het eerst sinds 3 jaar weer een plus, een forse plus (+25%). Ook de scholekster scoorde een mooie plus met +11%. Opvallend is ook de succesvolle opmars van de krakeend. Die scoorde 2 jaar geleden een plus van 33% en vorig jaar een plus van 56%. Dit jaar bleef het aantal legsels van de krakeend nagenoeg gelijk t.o.v. 2023. Gelukkig werden er weer meer nesten van de wilde eend gevonden. Twee jaar geleden nam het aantal gevonden legsels af met maar liefst 54%. We vonden dat zorgwekkend. In 2023 liet de wilde eend een krachtig herstel zien en noteerde een plus van 114%! Ook in 2024 was er wederom een plus voor de wilde eend + 9%.

Legsels per soort

Selectie - 2024, groep: ZH01 Weidevogelgroep Alblasserwaard

Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Bergeend	2	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Canadese gans	2	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Fuut	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Graspieper	3	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Grauwe gans	7	5	4	1	80.00	1	0	0	0	0	0
Grutto	343	203	170	33	83.74	14	0	5	12	1	1
Kievit	1130	898	711	187	79.18	139	0	13	24	1	10
Kleine plevier	5	5	5	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Knobbelzwaan	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Krakeend	23	13	11	2	84.62	1	0	1	0	0	0
Kuifeend	2	1	0	1	0.00	1	0	0	0	0	0
Meerkoet	8	8	8	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Scholekster	136	93	77	16	82.80	11	0	1	1	0	3
Slobbeend	24	15	12	3	80.00	3	0	0	0	0	0
Tureluur	116	74	68	6	91.89	2	0	0	3	0	1
Veldleeuwerik	2	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Visdief	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	49	28	23	5	82.14	1	1	3	0	0	0
Wintertaling	1	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Zomertaling	7	6	3	3	50.00	0	1	0	2	0	0
Subtotaal	1863	1356	1099	257	81.05	173	2	23	42	2	15
% van bekend resultaat			81.05	18.95		12.76	0.15	1.70	3.10	0.15	1.11
Aantal: 20											

Zowel in 2023 als in 2024 vonden we 5 legsels van de kleine plevier. Dat is mooi al die gevonden legsels. Wat is er van terecht gekomen? Van 1356 nesten is het eindresultaat bekend. 81% van de nesten is uitgekomen. 19% van de nesten is helaas niet uitgekomen. De hoofdoorzaken van de niet uitgekomen nesten zijn predatie (67%) en verlating(16%).

Al met al hebben we een prachtig weidevogelseizoen beleefd. Met een mooie opkomst van 25 vrijwilligers van de weidevogelwerkgroep hebben we het seizoen op onze slotavond op 24 september afgesloten onder het genot van een hapje en een drankje. De vindsters van de eerste legsels van de weidevogelwerkgroep zijn met een oorkonde en een bos bloemen in het zonnetje gezet (1e kievitsei gevonden door Ad Kraaijeveld, 1e grutto-ei gevonden door André Hornstra, 1e scholekster-ei gevonden door Jan Verschoor en Jan Andeweg en het 1e tureluurei gevonden door Cees van den Dool).

Open dag Weidevogelwerkgroep

Op zaterdag 9 november j.l. heeft de Weidevogelwerkgroep een open dag georganiseerd in het streeknatuurcentrum. Er liepen continu 6 vrijwilligers van de weidevogelwerkgroep rond om allerlei vragen te beantwoorden.

Vrijwilliger Angela Mommers geeft uitleg

Bijna alle weidevogels konden worden bezichtigd (opgezette vorm). Een aantal beschermende maatregelen waren uitgebeeld.

Een deel van de uitgestalde weidevogels

Er draaiden een aantal presentaties. Een van de presentaties werd gegeven door weidevogelvrijwilliger Jan van der Eijk. Jan vertelde over zijn ervaringen die hij opdeed als nieuwe weidevogelvrijwilliger. Tevens vertelde hij over het succesvolle gebruik van de drone bij het weidevogelbeheer.

Jan van de Eijk tijdens zijn lezing

Er waren kleurplaten van weidevogels en kleurpotloden, viltstiften en verfdozen voor kinderen. Tevens was er een prijsvraag voor de jongste deelnemers. Wij vonden het een zeer geslaagde dag met ca. 40 bezoekers.

De vier pullen

Dit steenuil-jong wacht op zijn ring

Broedseizoen 2024 van de Waardse steenuilen

tekst en afbeeldingen Pieter Klootsema

Het Nederlandse landschap was dit jaar geen luilekkerland voor de rovers onder de vogels. Van buizerd tot steenuil zagen we dit jaar tegenvallende broedresultaten. Behalve weinig eieren en jongen mislukte ook een groot aantal legfels. Veel broedvogels staken hun energie in overleven en sloegen een jaartje over.

De oorzaak voor dit magere jaar laat zich gemakkelijk raden. Stapelvoedsel voor een aantal rovers zijn muizen en voor de bosmuis was de opbrengst aan eikels in het najaar van 2023 bijzonder slecht. Dit moeten deze knaagdieren gevoeld hebben in hun wintervoorraad. Velen hebben deze winter dus niet overleefd met als resultaat weinig prooivoorraad aan bosmuizen.

Een tweede oorzaak moet gezocht worden in de extreme regenval in deze relatief zachte winter. Met als gevolg vele ondergelopen weilanden zelfs op plaatsen waar dit al jaren niet meer was voorgekomen. Veldmuizen houden graag droge voeten en dat was deze winter op vele plaatsen onmogelijk en waarschijnlijk hebben vele veldmuizen dit met hun leven moeten bekopen. Dit telde zowel voor de bosmuis als voor de veldmuis. Weinig prooivoorraad aan veldmuizen.

Na de winter ging het regenachtige weer over in de lente [KNMI: april was extreem nat, mei recordnat] In veel nachten kon er niet worden gejaagd en de aanwezige jongen in de nesten moeten hiervan de gevolgen hebben ondervonden. En dit landelijke beeld vinden we ook terug in de Alblasserwaard.

De tendens die vorige jaar was ingezet, met minder bezette nestkasten en minder geringde jongen kreeg dit jaar een vervolg. Een nestkast die vanaf het begin in 2011 elk jaar een aantal steenuiltjes liet zien die konden worden geringd, was dit jaar verlaten. Jammer genoeg kwam er van dit territorium een melding binnen dat een van de steenuilen was verdronken in een vijver. Deze steenuil met ringnummer 56959 was door ons op 3 februari 2021 geringd en na een dikke 3,5 jaar kon deze zich jammer

genoeg niet meer redden uit de vijver. Hij/zij was dus wel aanwezig tijdens het broedseizoen maar sloeg een jaartje over. Een Slingerlandse nestkast gaf ook een drama te zien, want waar het paartje wel 4 jongen probeerde groot te brengen ging waarschijnlijk een steenmarter er met de buit vandoor. Na een seintje van de eigenaar vonden we 2 pullen onthoofd terug en de 2 anderen waren verdwenen.

Toch waren er ook wel vrolijker berichten; zo vonden we een nieuw nest met 4 jongen in een kerkuilkast. En deze 4 jongen konden we allen van een ringetje voorzien. Ook het seintje van de eigenaar die een jonge steenuil bij zijn kast zag deed even onze wenkbrauwen fronsen. Bij ons bezoek in april hadden we geen broedgeval kunnen constateren. Het steenuilpaar had waarschijnlijk minder slecht weer afgewacht iets wat niet veel voorkomt. Omdat we door omstandigheden een week later konden ringen is het vermoeden dat bij 2 nestkasten de jongen al waren uitgevlogen en dat heeft natuurlijk zijn weerslag in de resultaten.

Het resultaat van broedseizoen 2024:

Totaal is er in 10 nestkasten gebroed.
15 jongen werden voorzien van een ring.
3 onbevuchte eieren gevonden
2 dode jongen gevonden
7 jongen vermoedelijk al uitgevlogen.

De steenuil wordt gewogen

Nieuws van de Schoolactiviteiten

tekst en foto's Pieta Brand

Op het moment van schrijven zitten we midden in het herfstseizoen en zijn we volop aan het gidsen met kinderen van diverse basisscholen. Nadat wij (Ursula, Tea en ik) ons eerste seizoen (dit voorjaar) met de bestaande programma's kennis gemaakt hadden, zijn we samen met al onze collega gidsen enthousiast doorgegaan met het bedenken van nieuwe of vernieuwde programma's voor dit najaar. Zo zijn we uitgekomen op een nieuwe naam voor alle tochten: **Naar Buiten!..** Omdat iedere gids op zijn eigen manier te werk gaat, zijn er nieuwe presentaties gemaakt waarbij je op elk niveau (afhankelijk van de leeftijd van de kinderen) de inhoud kunt bepalen.

Het doel was ook om minder lange presentaties te houden om zo langer met de kinderen het bos in te gaan. Voorheen waren de programma's veelal gericht op en in de heemtuin. Bij de nieuwe programma's dagen we ons zelf uit om juist echt het bos in te gaan, en ook zeker van de paden af te gaan om tot mooie en bijzondere ontdekkingen te komen met de kinderen.

Dit najaar zijn de volgende programma's aangeboden aan alle basisscholen in gemeente Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Alblasserdam:

- Naar Buiten!.. Herfst
- Naar Buiten!.. Paddenstoelen
- Naar Buiten!.. Kriebelbeestjes (onderbouw) Insectenwereld (bovenbouw)

Naar Buiten! Zoeken naar kriebelbeestjes

Het resultaat is echt om enthousiast van te worden! Alle programma's worden geboekt en dit zorgt voor de gidsen ook een aangename variatie in de tochten.

Als team zijn we goed op elkaar ingespeeld, we vullen elkaar aan met nieuwe ideeën, denken met elkaar mee en delen diverse spel/knutsel varianten die je dan kunt inzetten met je tocht.

Ik zal twee recente voorbeelden noemen;

Zo nemen wij een plastic ondergrondje mee en mogen de kinderen tijdens de tocht met bijvoorbeeld blaadjes, takjes, eikeltjes, modder een insect of een tekening/kunstwerk (zie foto als voorbeeld) op die ondergrond maken.

Als spel is het dus leuk om te vertellen over de Vlaamse gaai en zijn wintervoorraad. Dat hij wel 3000 tot 5000 eikels verstopt, en de gaai op zo'n 1000 na alles weer terugvindt. Dit vertellen wij de kinderen en geven aan ieder kind voor we het bos in gaan een eikel. Deze verstoppen ze op het terrein van de NVWA en moeten die plek zelf goed onthouden en geheim houden. Als we de tocht dan gelopen hebben, mogen ze hun eikel weer zoeken. Daarna leggen we dan ook uit, dat de eikels die niet gevonden zijn, weer kunnen uitgroeien tot nieuwe bomen.

Zo zie je maar, dat we op een speelse manier de kinderen proberen te leren en enthousiast te maken voor de natuur.

We hebben inmiddels een aantal enthousiaste gidsen kunnen verwelkomen en zijn nog altijd op zoek naar versterking! Als je dit wat lijkt, neem dan gerust contact met ons op via scholen@nvwa.eu of educatie@nvwa.eu De "stille" wintermaanden gaan we gebruiken om achter de schermen nieuwe programma's te schrijven, die we dan vanaf het voorjaar 2025 weer zullen aanbieden bij de basisscholen. Zo wordt er al flink gewerkt aan een vogelprogramma waarbij we verrekijkers zullen gebrui-

ken. We hebben mee mogen doen met de Rabo club-actie, en met dit bedrag kunnen we ons o.a. voorzien van mooie verrekijkers voor kinderen. Ook zullen we het programma van de kriebelbeestjes/insectenwereld omzetten naar het voorjaar. Dit krijgt natuurlijk een hele andere dimensie als bij de insecten in de herfst. Ook broeden we op een programma voor de bovenbouw waarbij het stambos de uitvalbasis zal worden. Hierbij werkt de knotploeg mee om het te verwezenlijken, zo hebben zij voor houten krujkes (boom stammetjes) gezorgd. We doen ons best om onze bereikbaarheid via de site zo goed mogelijk te hebben en te houden. Hier zijn Linda en Tom fijne teamspelers voor ons. Het is fijn om zo binnen de werkgroepen wat samenwerking te krijgen. Als je nou denkt als werkgroep: "we kunnen jullie helpen met iets", laat het ons dan weten. Het is super fijn om met zoveel enthousiaste mensen de kinderen mee te kunnen nemen in de natuur om ze dingen te leren en te laten zien, maar ze ook gebruik te laten maken van hun zintuigen!

Nestkasten Alblasserbos 2024

tekst en foto's Jan Schoonderwoerd

Evenals in vorige jaren zijn de nestkasten in het bos rond het SNC en het Stambos weer op broedvogels geïnventariseerd.

De bezetting van de nestkasten rond het gebouw en heemtuin en omgeving daalde dit jaar naar 58 procent, een paar procent minder dan vorig jaar. De eerste eida-tum was ongeveer een week eerder dan 2023. Rond het gebouw waren slechts 4 van de 9 kasten bezet, in de heemtuin en omgeving 10 van de 15 kasten. Ook dit keer weer dezelfde soorten, kool- en pimpelmees en een kauw.

De koolmees (ze kunnen hun nest soms aardig op kleur brengen) zie foto.

De soort bezette 8 kasten, 3 paar kwam tot een tweede broedsel, één nest werd om onduidelijke reden verlaten. In één kast, een boomkruipkast, met een wat ruime ingang aan de achterkant, werd zowel het eerste als het tweede broedsel gepredeerd, de eerste keer waren alle eieren kapot of verdwenen, de tweede keer werd de predator op heterdaad betrapt. Bij het openen van de kast werd ik begroet door een krijssende steenmarter, hij had me blijkbaar niet horen aankomen, hij ging er dan ook pijlsnel vandoor. Maar intussen waren wel alle 8 dagen oude jongen incl. de oudervogel, (een man, die daar vorig jaar werd geringd) doodgebeten.

In nog twee kasten waren de eieren kapot en deels verdwenen, in de andere de jongen verdwenen, waarschijnlijk dezelfde vader. Tijd om de kasten marterproof te maken.

De koolmees produceerde met 11 broedsels 82 eieren, waar 57 jongen uitkwamen, slechts 36 vlogen uit. 37 ervan werden geringd. Eén geringd jong werd bij de na-controle dood aangetroffen.

De pimpelmees had alleen eerste broedsels en had duidelijk meer succes dan de koolmees, met 5 broedsels

die 56 eieren opleverden. Het grootste broedsel telde 13 eieren, alle eieren kwamen uit en evenzoveel vlogen succesvol uit. 10 werden niet geringd omdat ze al te groot waren.

In dezelfde kast als vorig jaar werd weer een broedende kauw aangetroffen.

Wat resulteerde in 7 eieren waaruit 4 jongen kwamen, die alle vier geringd uitvlogen.

De bezetting in het Stambos was met 67 procent behoorlijk hoger dan vorig broedseizoen, toen haalden we 50 procent. Van de (nu) 33 kasten waren 22 bezet, 13 voor de koolmees, 5 voor de pimpelmees, in 1 bevond zich een holenduif, 1 met een roodborst, 1 kast door een boomklever en 1 met een bosuil, waar later nog een holenduif een broedpoging deed, wat helaas mislukte.

De koolmees is zoals meestal de talrijkste, slechts 1 ging voor een tweede broedsel, één nest werd verlaten. Het totaal van de eieren kwam op 120 wat 103 jongen opleverde waarvan 102 uitvlogen en 77 werden geringd. Bij 4 nesten kwamen we helaas te laat.

De vijf pimpelmezen produceerden 50 eieren, hier kwamen 45 jongen uit die ook allen uitvlogen en op 7 na werden ze allen van een ring voorzien.

De roodborst was niet zo succesvol; hij broedde in een langwerpige roodstaartkast, (model "Langakkers") had 4 eieren, bij de laatste controle om evt. te ringen bleken er 2 dode onvolgroeide jongen in te zitten.

Met uitzondering van 2021 broedt er sinds 2018 een boomklever in een nestkast, die hij persoonlijk wat uitbouwt. Zo ook weer dit seizoen en met veel succes. Van de 9 eieren en ook 9 jongen vlogen er 9 geringd uit.

Toch was er ook dit jaar weer een broedende bosuil, in een kerkuilkast bracht hij 2 jongen groot, van de 4 eieren kwamen er 2 uit, na geringd te zijn vlogen ze succesvol uit.

Enige tijd later deed een holenduif een broedpoging in dezelfde kast, dat had helaas geen succes de twee gelegde eieren waren na enkele weken nog steeds niet uit. Bij controle bleken ze onbevrukt.

In een andere bosuilenkast broedde eveneens een holenduif die wel succes had.

Twee keer werden twee eieren gelegd die evenzoveel jongen opleverden en beide keren van een ring werden voorzien.

Pullen op het nest

Verslag RAS boerenzwaluw 2024

tekst en foto's Roel Meijer

Een RAS project (Recapturing Adults for Survival) is toegespitst op één soort op een vaste locatie met de bedoeling jaarlijks de jongen te ringen en oude(re) vogels terug te vangen.

Ze waren laat dit jaar, de boerenzwaluwen. Het koude en natte voorjaar speelde hierbij een grote rol. Toch konden we in de loop van het seizoen nog een flink aantal pullen ringen en ook met de mistnetten hebben we er nog aardig wat gevangen. Er zijn dit jaar op 7 locaties boerenzwaluwen geringd. In Hoornaar zijn bij een woonboerderij 7 pullen geringd en bij/in een molen in Nieuw Lekkerland 13 pullen en 2 adulte.

De vangst van de volwassen vogels betrof een mannetje en een vrouwtje die hun nest gemaakt hadden in de molen bovenin de hoek van een slaapkamer!!!! Hoe gastvrij kun je zijn!!

De overige vangplaatsen betreft RAS plekken waarvan op 2 locaties helaas alleen de pullen konden worden geringd.

Het loopt zo wel steeds verder terug met het vangen van de adulten en dat is nu juist de bedoeling. De volgende gegevens betreffen alleen het RAS project. De eerste jonge boerenzwaluwen werden op 13 mei ge-

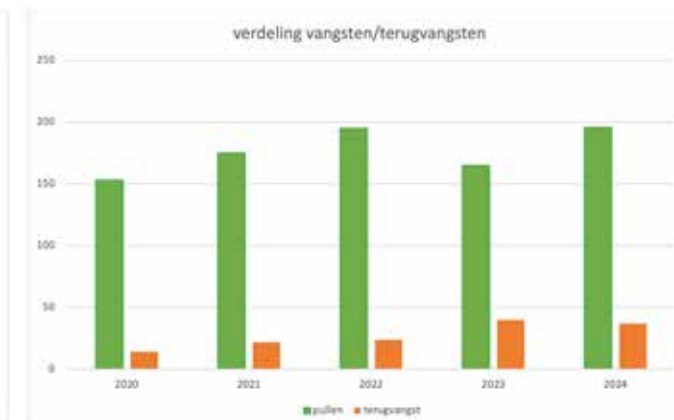
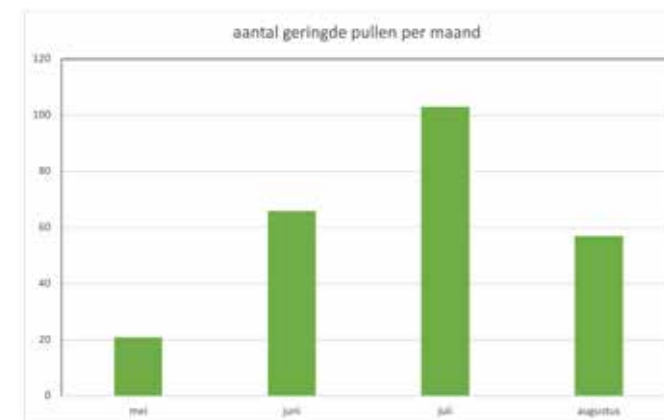
ringd maar pas vanaf 30 mei hadden we meerdere nesten met ringbare jongen. De laatste jonge boerenzwaluwen werden op 30 augustus van een ring voorzien. Verdeling per maand: zie tabel hiernaast.

Dit jaar zijn er slechts twee nesten met 6 pullen, de overige 4 of 5 stuks. Het aantal paren dat een tweede legsel begon is niet helemaal duidelijk. We hopen dit komend jaar op een andere manier te monitoren waardoor we hier een beter inzicht in krijgen.

In totaal kregen 196 pullen van de boerenzwaluw een ring om de rechterpoot. In werkelijkheid zijn er op de RAS locaties meer jongen uitgevlogen maar door allerlei oorzaken (tijd/timing) heb-

* De RAS locaties

ben we ze niet allemaal kunnen ringen. Om het goed te doen moet je elk adres elke week bezoeken en alle nesten controleren en eventuele pullen die voldoende groot zijn, ringen. Dat lukt vaak niet op één avond dus er gaat nogal wat tijd in zitten die niet altijd beschikbaar is. Het vangen met een mistnet kost nog meer tijd en beperkt zich vaak tot één adres per avond.

Het aantal geringde pullen per locatie verschilt nogal, twee adressen springen eruit met allebei 79 jonge vogels. Veel nesten en goed bereikbaar.

Terugvangsten

Het belangrijkste doel van het project is het terugvangen van vogels die in voorgaande jaren geringd zijn. We doen dit met behulp van mistnetten die bij de in-uitvliegopening, deur of raam, geplaatst worden. Op niet elke locatie is dit goed mogelijk bijvoorbeeld door te beperkte ruimte om een net te plaatsen of te veel licht waardoor het net goed zichtbaar is. Donker, windstil weer vangt het beste.

Slechts op twee locaties werden dit jaar geringde vogels teruggevangen wat toch wel een wat vertekend beeld geeft voor het geheel.

Het totaal aantal terugvangsten bedraagt 37 vogels, 11 daarvan werden tweemaal gevangen en eentje drie-maal. Het aantal unieke vangsten is 22 waaronder twee vogels met een Belgische ring.

Een van deze vogels werd op 21 september 2023 geringd als 1 kj vogel te Pré-Ravel Ligne 44a, 4845 Jalhay, België, 175 km naar het zuiden.

Van de andere vogel zijn de gegevens nog niet binnen. Alle teruggevangen vogels met een Hollandse ring zijn eerder op dezelfde locatie geringd dat de plaatstrouw van de boerenzwaluw weer eens bevestigt.

Van de teruggevangen zijn er 14 in 2023 geringd, 2 in 2022, 1 in 2021 en 5 eerder dit jaar.

De vogel uit 2021 was toen al na 1e kj bij de vangst dit jaar al minstens 4 jaar oud en had dus al vele 10.000 km in de vleugels.

Iedereen die geholpen heeft bovenstaande gegevens te verzamelen zeggen we hartelijk dank en dan natuurlijk als eerste de eigenaren van de stallen waar we de vogels mochten ringen. We hopen dat we ook komend jaar weer welkom zijn.

Tijdens het ringen

Mistnet

Visie Beeldkwaliteit en de omgevingswet

tekst Jacques Verhagen, afbeelding Teus Koorevaar (†)

De omgevingswet, de energietransitie en het toenemend elektriciteitsgebruik zijn thema's die ook in onze regio spelen.

De omgevingswet heeft kort gezegd, als doel het integraal en samenhangend beheren van de fysieke leef-omgeving (buitenruimte). Maar wat betekent dit precies en waarom is deze manier van werken belangrijk? In de praktijk betekent het dat bij het opzetten van projecten, zoals woningbouw, wegen enz. voor het verkrijgen van vergunningen van de diverse overheden één aanvraagloket is, zodat initiatiefnemers van deze projecten snel inzicht krijgen of hun project al dan niet kan worden gerealiseerd. Dit vraagt om samenwerking tussen partijen zoals de diverse overheidslagen, waterschap, waterleidingbedrijven, maatschappelijk middenveld.

De omgevingswet vraagt aan gemeenten om een omgevingsvisie en omgevingsplannen voor de toekomst op te stellen. Ook de gemeente Molenlanden doet dit. De gemeente wil hierbij ook aandacht besteden aan beeldkwaliteit. Het gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (<https://www.gebiedsplatform.nl>) heeft in 2014 als advies aan de voormalige gemeente Molenwaard een Visie Beeldkwaliteit opgesteld met als doel om bij toekomstige (steden)bouwkundige initiatieven rekening te houden met het historisch besef. Het is een inspiratiedocument voor beleidsmakers, ontwikkelaars, architecten en burgers. Dit heeft geleid tot het Molenwaards Kookboek, een richtinggevend document voor o.a. vergunningverleners. Dit document is vastgesteld door de toenmalige gemeenteraad van Molenwaard. Op de voorpagina (onderstaande figuur) staat een afbeelding van een contour van een dijkhuis in Alblasserdam dat er ooit stond. Het geeft aan dat bij nieuwe ontwikkelingen het verhaal van die plek van belang is. Het document Visie Beeldkwaliteit is te vinden op <https://www.gebiedsplatform.nl/projecten/beeldkwaliteit-visie/>

Tijden veranderen

Vele mensen hebben meer aandacht voor beeld dan voor tekst. Het document Visie Beeldkwaliteit wordt nu niet meer gelezen, terwijl het verhaal nog steeds actueel is. Het Gebiedsplatform werkt samen met de gemeente Molenlanden aan een herijking van de Visie Beeldkwaliteit in een digitale omgeving en vormgeving die past bij deze tijd, dus minder tekst maar wel meer afbeeldingen. Naast de inhoud van het bestaande document zullen nieuwe ontwikkelingen worden opgenomen zoals de Groen-Blauwe dooradering waarvoor de gemeente Molenlanden zich inzet.

Het doel van de Groen-Blauwe dooradering is o.a. het verbeteren van de kwaliteit van het agrarisch cultuurlandschap, zoals kruidenrijk grasland en ecologisch beheerde slootkanten. Dit hangt samen met het verbeteren van de biodiversiteit en de waterkwaliteit.

Molenlanden wil de nieuwe Visie Beeldkwaliteit in de omgevingsvisie implementeren, dit uiteraard na behandeling en goedkeuring van de gemeenteraad.

Parelduiker gespot bij Papendrecht

tekst en foto's Bastiaan van de Wetering

Op 10 november ontdekte Antonie Blom een parelduiker in de jachthaven van Papendrecht.

De parelduiker is een broedvogel uit onder andere de fjorden van Scandinavië en overwintert in kleine aantallen op de grote deltawateren in Nederland en voor de kust. De vogel werd die dag door enkele personen gezien. 11 november werd de parelduiker herontdekt op de Merwede waar de parelduiker tussen de aange-meerde schepen en de basaltblokken aan het jagen was op kleine visjes. Hij werd ca 40 minuten aldoor jagend waargenomen waarna hij naar 'de overkant' zwom, de Dordtse kant dus. Hierna zwom hij ook nog even naar de Zwijndrechtse oever, waarmee de vogelaars van de regio IJsselmonde de vogel ook op hun lijstje konden bijschrijven.

Rond het middaguur vloog de parelduiker op en is daar-na niet meer waargenomen.

De vraag bleef of dit nu een nieuwe soort voor 'De Waard' was. Hiervoor slaan we natuurlijk even het boekje *Vogels van de Alblasserwaard* (2010) open. Op

bladzijde 54 staat het volgende opgetekend:

"Parelduiker | Zeer zeldzaam, één waarneming. 14 januari 1982 te Sliedrecht. De vogel is door de plaatselijke politie naar het asiel gebracht en op 15 januari weer losgelaten op de Nieuwe Merwede, na enkele verwondingen te hebben toegebracht aan de verzorgers."

Het geval van de parelduiker op de Noord/Merwede ter hoogte van Papendrecht betreft zodoende het tweede geregistreerde geval voor de Alblasserwaard. Het is een eerstejaars vogel, die afgelopen zomer uit het ei gekropen is. De vogel is uiteindelijk door ca. 25 personen waargenomen.

Een 380KV tracé door de Alblasterwaard?

tekst Jacques Verhagen, afbeeldingen Tennet

Tennet, (energiebeheerder) moet mede door de energietransitie het elektriciteitsnet uitbreiden.

Zij zoeken naar een tracé voor hoogspanningskabels en masten van Geertruidenberg naar Krimpen a/d IJssel.

Zie ook: <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2024-02/Vastgestelde-NRD-HSV-380-kV-Geertruidenberg-Krimpen-of-Crayestein.pdf>.

Door de Alblasterwaard lopen al twee tracés. Hardinxveld, Sliedrecht, Bleskensgraaf, Nieuw-Lekkerland en Papendrecht, Oud-Alblas, Nieuw-Lekkerland. Deze bestaande tracés (kabels en masten) zorgen jaarlijks voor diverse vogelslachtoffers. Nu heeft Tennet een 10-tal corridors als mogelijke tracés opgenomen.

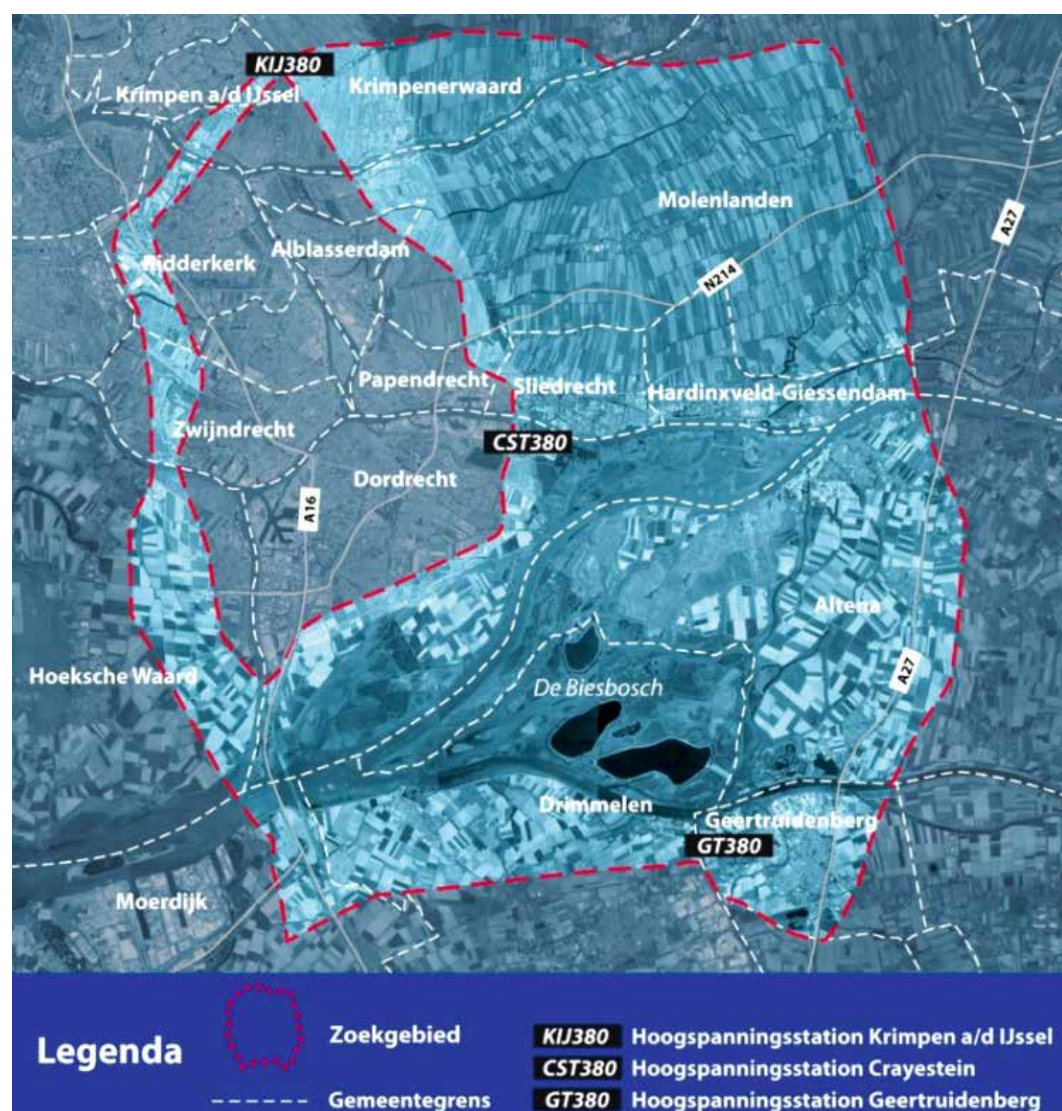
Uit dit zoekgebied heeft Tennet de volgende corridors

als varianten opgesteld.

Een deel daarvan bevindt zich in de Alblasterwaard en gaat door de Biesbosch.

Staatsbosbeheer heeft begrijpelijk, problemen met de corridors door het Nationaal Park de Biesbosch. Staatsbosbeheer heeft daarom op 27 november 2024 een overleg georganiseerd met natuurorganisaties rond de Biesbosch. Bij dat overleg waren aanwezig Vogelbescherming Nederland, Natuur- en Milieufederatie, KNNV, Natuur- en Vogelwachten e.a. Na introductie wordt een presentatie getoond over de Biesbosch in relatie tot de corridors. Staatsbosbeheer richt bij deze bijeenkomst alleen op de Biesbosch. Het gaat hierbij niet alleen om de aanwezigheid van nieuwe kabels en masten maar ook

Het zoekgebied voor de nieuwe corridors (Tennet)

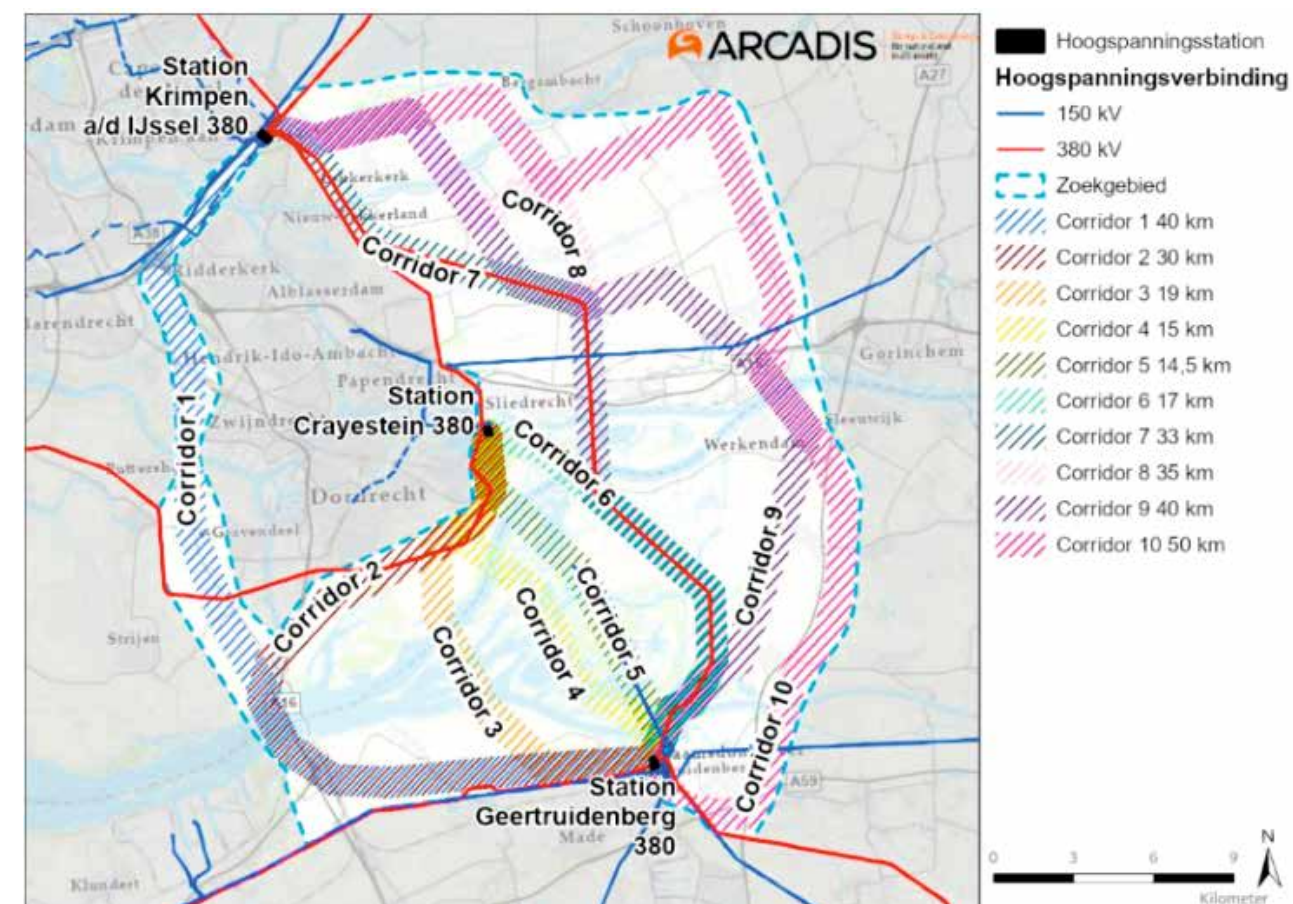
de benodigde ruimte voor aanleg en onderhoud. In een natuurgebied is dit zeker niet wenselijk.

Ook de optie ondergronds is geen alternatief. Bij het boren voor de aanleg van leidingen en kabels is de boordiepte van belang. Een ondiepe boring heeft effect op de aanwezigheid van de noordse woelmuis, een zeldzame rode lijst soort. Daar komt ook nog bij dat per kilometer de leiding met kabels voor inspectie naar de oppervlak komen. Dit is een dure en al met al geen wenselijke oplossing. Concreet zal een tracé door het Nationale Park Biesbosch veel natuurschade met zich

meebrengen.

Staatsbosbeheer richt zich bij dit Tennet-project alleen op de Biesbosch. De vraag komt op: "Wat is de Biesbosch zonder zijn omgeving?" Is de Alblasterwaard geen poort naar de Biesbosch?" Trekvogels vliegen van en over de Alblasterwaard naar de Biesbosch. De aanwezige natuurorganisaties willen samen optrekken om het juiste tracé, gezien vanuit natuurspectief, voor te stellen. Staatsbosbeheer zal hiervoor haar ministerie achter zich moeten krijgen.

De mogelijke corridors

Const. Huygenslaan 6 | 3351 XC PAPENDRECHT
T: 078-6157889 | F: 078-6429661 | G: 06-53257066
www.visserhoveniers.nl

Proef het landleven!

Kerkbuurt 56
Papendrecht
tel. 078-6440599
openingstijden
ma. t/m do.
13.30 uur-17.30 uur
vrijdag
8.30 uur-20.00 uur
zaterdag
8.00 uur-17.00 uur
www.fruitheerlijkheid.nl

FRUIT
veel fruit uit eigen boomgaard
AARDAPPELEN EN GROENTEN
ook biologische groenten
GESCHENKPAKKETTEN
STREEKPRODUCTEN
'Heerlijkheid van Papendrecht'
Jam, sap, saus
van fruit uit eigen boomgaard

BRUILOFTEN
VERGADERINGEN
EVENEMENTEN

Goed geregeld!

WWW.TILGROEP.NL

KOOIJ-BOUW

> Nieuwbouw > Verbouw > Renovatie

www.kooij-bouw.nl

Hier had uw advertentie
kunnen staan!

Solide en gedegen

Samen en uitvoeren van:

- het bouw- en woonrijp maken van (bedrijfs)terreinen
- grond-, straat- en rioleringswerken
- groen- en bodemsaneringswerken
- alle voorkomende sloopwerken

GS

**DE GROOT & SCHAGEN
AANNEMINGSBEDRIJF B.V.**

Lelystraat 101 3364 AH Sliedrecht
☎ (0184) 41 62 33 ☎ (0184) 41 88 79 🌐 www.degrootschagen.nl

**Zand, grind of
grond nodig?**

Directe levering los gestort of in Big-Bag.

Openingstijden:

maandag t/m vrijdag
7.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag
8.00 uur tot 12.00 uur.

Bij Van Vliet Sliedrecht bent u aan het juiste adres voor levering van zand, grind, mijnsteen en tuingrond. Voor verhardingen leveren wij diverse soorten granulaat. Ook kunt u bij ons uw grond, puin- en tuinafval inleveren. Bestellen via de website en telefonisch.

www.vanvliet-sliedrecht.nl

Industrieweg 27
3361 HJ Sliedrecht
T 0184 415 501
E info@vanvliet-sliedrecht.nl

VAN VLIET
SLIEDRECHT

NVWA AL 55 JAAR BEHARTIGER VAN DE NATUUR IN DE ALBLASSERWAARD

Dit magazine is gedrukt op papier dat op verantwoorde manier voor mens en milieu is geproduceerd.

